

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

دوره نهم - سال اول

تاریخ چاپ ۱۳۹۱/۱۲/۱

شماره چاپ ۴۳۹

شماره ثبت ۲۲۹

یک شوری

طرح صدور چک

کمیسیونهای ارجاعی

مشترک (اقتصادی - قضائی و حقوقی)

اصلی:

فرعی:

معاونت قوانین

اداره کل تدوین قوانین

باسمه تعالی

طرح صدور چک

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای ۲۶ نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می گردد.

مقدمه (دلایل توجیهی):

اعتبار اسناد تجاری به ویژه چک در روابط مالی مردم و نقش این اوراق در تنظیم معاملات، تسهیل تجارت و تسریع در چرخه اقتصادی کشور، امری انکارناپذیر است. اتکای بنیان تجارت بر این اسناد تمام نظامهای حقوقی جهان را به سوی تدوین مقرراتی منسجم و جامع برای حکومت بر این اوراق، تنظیم مبادلات بازار و جلوگیری از موارد سوء استفاده و یا سوء کاربرد آنها سوق داده است. به رغم تمام مصوبات و باوجود اهتمام دستگاه قانونگذاری و قضائی کشور برای حل و یا به حداقل رساندن معضل چک بلامحل، نمود بیرونی چنین مصوباتی از جمله افزایش آمار صدور چک بلامحل، انباشته شدن زندانهای کشور از مرتکبان این جرم و عدم دستیابی بخش عمده ای از دارندگان اینگونه چکها به مطالبات قانونی خود مؤید عدم موفقیت در این عرصه است.

محورهای اساسی این طرح عبارتند از:

۱- پیش بینی مکانیسمی دقیق و توأم با سخت گیری جهت افتتاح حساب و دریافت دسته چک

۲- تعیین سقف اعتبار و نیز پیش بینی رنگ بندی برای هر برگه چک

۳- تشکیل پرونده الکترونیکی چک و امکان دستیابی اشخاص به

اطلاعات این سامانه

۴- حذف فرآیند دادرسی درخصوص چکهای برگشت شده

۵- پیش بینی امکان صدور چک الکترونیکی

۶- به رسمیت شناختن مسؤولیت تضامنی بانک

ابوالفضل ابوترابی - خسروی سهل آبادی - بروجردی - عزیزی فارسانی -

تمیمی - حاجی دلیگانی - نجابت - زاکانی - صادقی - گروسی - جعفری -

نادران - سیدشریف حسینی - فولادگر - محمدابراهیم رضایی - فرهنگی -

منادی سفیدان - نوری قزلجه - بذرپاش - اسدالهی - سبحانی نیا - ذوالانوار -

مقتدای خوراسگانی - پورمختار - بهمنی - موسی احمدی - جراره

صدور چک

ماده ۱- چک سندی یا داده پیامی است که به موجب آن صادر کننده وجوهی را که نزد بانک محال‌علیه دارد کلاً یا بعضاً دریافت یا به دیگری واگذار می‌نماید. تبصره- نهادها و مؤسسات مالی و اعتباری تحت نظارت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در صورت کسب مجوز از این بانک و با رعایت مقررات این قانون می‌توانند مبادرت به صدور دسته چک نمایند. در این صورت تمام تکالیف و مسؤولیت‌های این قانون، نسبت به آنها نیز مجرا است.

ماده ۲- چک فقط در تاریخ مندرج در آن یا پس از تاریخ مزبور، قابل ارائه و وجه آن قابل وصول از بانک خواهد بود.

ماده ۳- گواهی عدم پرداخت، برگه مخصوصی است که در حکم صدور اجرائیه است و در آن مشخصات و مبلغ پرداخت نشده چک، هویت و شماره ملی و نشانی کامل صاحب حساب، صادر کننده و دارنده و علت یا علی عدم پرداخت صریحاً توسط بانک قید و امضاء و مهر می‌شود. در برگه مزبور باید مطابقت یا عدم مطابقت امضای صادر کننده یا نمونه امضاء موجود در بانک، در حدود عرف بانکداری از طرف بانک تصدیق شود. در صورتی که موجودی حساب، نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد، بانک به تقاضای دارنده مکلف است مبلغ موجود را بپردازد و دارنده با قید مبلغ دریافت شده در پشت چک و تسلیم آن به بانک، گواهینامه‌ای مشتمل بر مشخصات چک و مبلغی که پرداخت شده از بانک دریافت

می‌کند. چک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نشده، بلامحل محسوب و گواهینامه بانک در این مورد برای دارنده جانشین اصل چک است.

تبصره ۱- گواهی عدم پرداخت، صرفاً در تاریخ مندرج در چک و یا پس از تاریخ مزبور، صادر خواهد شد.

تبصره ۲- هرگاه چک به نحو الکترونیکی صادر شده باشد، باید در گواهی عدم پرداخت، تأیید صدور امضای چک از سوی مرکز گواهی امضای الکترونیکی نیز قید شود.

تبصره ۳- هرگاه پس از صدور گواهی موضوع ماده فوق، موجودی حساب، افزایش یافته و یا تکمیل شود، بانک محال‌علیه باید معادل مبلغ چک را مسدود و مراتب را به دارنده گواهی عدم پرداخت اعلام کند. دارنده می‌تواند با ارائه این گواهی، مبلغ مزبور را دریافت نماید. در این صورت بانک مکلف است نسبت به اصلاح گواهی عدم پرداخت و درجه مبلغ دریافتی اقدام کند.

ماده ۴- چک موضوع این قانون، در حکم سند لازم‌الاجراء است. دارنده چک پس از اخذ گواهی عدم پرداخت می‌تواند طبق مقررات مربوط به اجرای احکام پیشخوان، وجه چک یا باقی مانده آن را از صاحب حساب و صادرکننده یا هر یک از آنها وصول کند. اجرای پیشخوان در صورتی دستور اجراء صادر می‌کند که مطابقت اعضای چک با نمونه امضای صادرکننده در بانک از طرف بانک محال‌علیه و یا مرکز گواهی امضای الکترونیکی، تأیید شده باشد و دارنده چک عین چک و یا مدرک مثبت چک الکترونیکی و گواهی نامه عدم پرداخت و یا گواهی نامه جانشین چک را به اجرای پیشخوان تسلیم کند.

ماده ۵- بانک مکلف است هنگام افتتاح حساب برای متقاضی، مشخصات کامل شناسنامه‌ای و کد ملی اشخاص حقیقی و نام، نوع و شماره ثبت اشخاص حقوقی، سمت، حدود اختیارات، مدت مدیریت مدیران و نیز دارندگان حق امضاء اشخاص حقوقی و نشانی و کد پستی متقاضی را ثبت و از صحت مشخصات اعلامی اطمینان حاصل کند و همچنین با استعلام از بانک مرکزی، از عملکرد مالی - بانکی متقاضی تحقیق کند. در صورتی که متقاضی دارای سابقه صدور چک بلامحل باشد، بانک مجاز به افتتاح حساب جاری جدید برای متقاضی نمی‌باشد و نسبت به پرداخت خسارات وارد شده و نیز معادل وجه چک در حق دارنده آن مسئولیت تضامنی دارد.

تبصره ۱- طرح احراز صحت مشخصات اعلام شده از سوی متقاضی افتتاح حساب، براساس آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون، توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران با همکاری وزارت دادگستری تهیه شده و به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

تبصره ۲- در صورت درخواست افتتاح حساب از سوی مدیران و یا نمایندگان اشخاص حقیقی و حقوقی، این اشخاص نیز نباید منعی برای افتتاح حساب و دریافت دسته چک داشته باشند.

تبصره ۳- تحویل دسته چک به دارندگان حسابهای جاری قبلی منوط به احراز شرایط مقرر در این قانون است.

ماده ۶- بانک باید نام، نام خانوادگی، شماره ملی، شماره شناسنامه، کد پستی اشخاص حقیقی و نام، نوع، شماره ثبت و کد پستی اشخاص حقوقی صاحب حساب را در برگه‌های چک قید و هر یک از برگه‌ها را در دو نسخه تنظیم نماید. تبصره ۱- مفاد هر برگ چک به هنگام صدور باید به نحوی تنظیم شود که عیناً در نسخه ثانی نیز منعکس شده و دریافت کننده چک در نسخه مزبور، این امر و نیز دریافت برگه چک را گواهی نماید.

تبصره ۲- صدور و تسلیم دسته چک بعدی برای صاحب حساب منوط به ارائه نسخ ثانی چکهای صادر شده و انطباق مبلغ آنها با چکهای اصلی ارائه شده به بانک می‌باشد.

ماده ۷- تمام بانکهای کشور مکلفند بر روی هر یک از برگه‌های چک، حداکثر مبلغ قابل پرداخت و مدت اعتبار صدور آن را قید نمایند. در صورت درج مبلغ بیشتر، بانک صرفاً به میزان اعتبار برگه مزبور نسبت به پرداخت اقدام می‌کند و این چک نسبت به مبلغ مازاد مشمول مقررات این قانون نیست.

تبصره- شیوه تعیین مبلغ قابل پرداخت هر یک از برگه‌های چک بر اساس توانایی مالی متقاضی، نوع رنگ‌بندی بر اساس اعتبار چک و حداکثر مهلت صدور آن به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف سه ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تهیه شده و به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

ماده ۸- صادر کننده چک باید در تاریخ مندرج در آن معادل مبلغ مذکور در بانک محال‌علیه وجه نقد داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که به اعتبار آن چک صادر کرده به صورتی از بانک خارج نماید یا دستور عدم پرداخت

وجه چک را بدهد و نیز نباید چک را به صورتی تنظیم نماید که بانک به عللی از قبیل عدم مطابقت امضاء یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات چک و امثال آن از پرداخت وجه چک خودداری کند.

تبصره- هر گاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد بانک به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد.

ماده ۹- هر گاه وجه چک به علتی از علل مندرج در ماده (۸) این قانون پرداخت نشود، بانک مکلف است بلافاصله در صورت تقاضای شخص، هویت کامل او را در پشت چک قید و گواهی عدم پرداخت یا گواهی جانشین اصل چک به نام او صادر و فوراً نسخه‌ای از گواهی مزبور را به آخرین نشانی صاحب حساب که در بانک موجود است، با توسل به هر وسیله اطمینان‌بخشی، حسب مورد از طریق مراسلات مکتوب یا داده‌های پیامی ابلاغ و نتیجه ابلاغ اجراء، ضمیمه گواهی عدم پرداخت گردد.

ماده ۱۰- هرگاه بانک محال‌علیه متوجه شود چک ارائه شده به بانک به علتی از علل مندرج در ماده (۸) این قانون قابل پرداخت نیست، حداکثر ظرف دو روز از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت، موضوع را به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا مراکزی که از سوی این بانک تعیین می‌شود، اطلاع دهد.

ماده ۱۱- هرگاه وجه چک به علتی از علل مندرج در ماده (۸) این قانون پرداخت نشود، تمام اقدامات زیر نسبت به صادر کننده چک اعمال می‌شود:

الف) محرومیت از دریافت هر گونه تسهیلات بانکی

ب) محرومیت از افتتاح اعتبار اسنادی ارزی و ریالی

پ) محرومیت از دریافت ضمانت‌نامه‌های کتبی ارزی و ریالی

ت) محرومیت از دریافت دسته چک

ث) استرداد تمام دسته‌چک‌ها اعم از اینکه از ناحیه محال‌علیه و یا سایر بانکها صادر شده باشد.

ج) درج عبارت «صاحب حساب دارای سابقه صدور چک بلامحل است» بر روی تمام برگه‌های چک برای مدت سه سال

چ) محرومیت از افتتاح حساب جاری در تمام بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری

ح) مسدود شدن کارت اعتباری و عدم صدور این کارت از سوی بانک و مؤسسات مالی و اعتباری

خ) درج نام و مشخصات صادرکننده چک بلامحل در پایگاه الکترونیکی موضوع ماده (۱۹) این قانون

تبصره ۱- محرومیت‌های موضوع بندهای «الف»، «ب»، «پ»، «ت»، «ج» و «خ» ماده فوق برای مدت سه سال اعمال خواهد شد.

د) هر شخص حقیقی یا حقوقی می‌تواند در هر بانک یا مؤسسه موضوع این قانون فقط یک حساب داشته باشد.

ذ) شماره حساب باید شماره ملی اشخاص حقیقی و حقوقی باشد.

تبصره ۲- هرگاه صادرکننده و یا صاحب حساب در سایر بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری دارای حساب جاری، پس‌انداز کوتاه‌مدت و یا بلندمدت و هر مبلغی تحت هر عنوانی داشته باشد بانک محال‌علیه مکلف است به درخواست

دارنده چک، معادل مبلغ پرداخت نشده چک را از حسابهای یاد شده، برداشت و به وی تسلیم کند.

تبصره ۳- هرگاه صادرکننده چک بلامحل که برای بار نخست مبادرت به صدور این چک نموده است، مبلغ چک و نیز در صورت مطالبه، خسارت تأخیر تأدیه را از تاریخ صدور گواهی موضوع ماده (۳) این قانون، پرداخت و یا رضایت دارنده را تحصیل کند، محل کافی برای پرداخت در اختیار بانک محال‌علیه قرار دهد و یا لاشه چک را ارائه کند. اعمال تمام اقدامات موضوع ماده فوق نسبت به وی، منتفی و بلااثر می‌شود.

تبصره ۴- اعمال محرومیت موضوع بند «ج» ماده فوق پس از سپری شدن مدت زمان محرومیت از دریافت دسته چک موضوع بند «ت» این ماده اعمال می‌شود.

تبصره ۵- در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد، اقدامات موضوع ماده فوق نسبت به صاحب حساب نیز اعمال خواهد شد.

تبصره ۶- در صورتی که دارنده چک پس از انقضای مدت سه‌ماه از تاریخ مندرج در چک، برای وصول وجه آن به بانک رجوع کند اقدامات موضوع این قانون نسبت به صادر کننده چک بلامحل اعمال نخواهد شد.

ماده ۱۲- هرگاه بانک محال‌علیه متوجه شود چک ارائه شده به بانک به‌علتی از علل مندرج در ماده (۸) این قانون قابل پرداخت نیست، مکلف است بلافاصله به

صادر کننده اخطار کند تمام دسته‌چکهای تسلیمی را اعم از اینکه از ناحیه بانک محال‌علیه و یا بانکهای دیگر صادر شده باشد مسترد کند.

تبصره - هرگاه اخطاریه موضوع ماده فوق برای صاحب حساب صادر و ارسال شود، این شخص در صورت صدور چکی که قابلیت پرداخت وجه آن نباشد در حکم کلاهبرداری محسوب و به مجازات آن محکوم می‌شود.

ماده ۱۳ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا مراکزی که از سوی این بانک تعیین می‌شود، مکلفند حداکثر ظرف دو روز از تاریخ اعلام بانک محال‌علیه موضوع ماده (۱۰) این قانون، صدور چک بلامحل و نیز ضرورت اعمال اقدامات موضوع ماده (۱۱) این قانون را به تمام بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری کشور اطلاع دهند.

ماده ۱۴ - هر بانکی که پس از وصول اعلام موضوع ماده فوق دسته‌چک جدید در اختیار صادر کننده چک بلامحل قرار دهد نسبت به پرداخت خسارات وارد شده و نیز معادل وجه چک در حق دارنده آن مسؤولیت تضامنی دارد.

ماده ۱۵ - هرگاه بانک با وجود تأمین محل بدون موجب قانونی از پرداخت وجه چک خودداری کند، مسؤول جبران خسارت وارد شده به اشخاص است.

ماده ۱۶ - هر شخصی که با توسل به شیوه‌های متقلبانه مبادرت به افتتاح حساب یا دریافت دسته‌چک کند، در حکم جاعل سند عادی محسوب و به مجازات قانونی این جرم محکوم می‌شود و در صورتی که عمل ارتكابی قابل انطباق با عنوان مجرمانه دیگری با مجازات شدیدتر باشد، مرتکب به مجازات آن جرم محکوم می‌شود.

ماده ۱۷- صاحب حساب یا صادرکننده چک یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح به اینکه چک، مفقود، سرقت و یا جعل شده می تواند به طور کتبی دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد. بانک پس از احراز هویت دستور دهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در صورت ارائه چک، گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت صادر و تسلیم می کند، دارنده چک می تواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده است، شکایت کند. هر گاه خلاف ادعای دستور دهنده ثابت شود به ده تا پنجاه میلیون ریال جزای نقدی محکوم و اقدامات موضوع ماده (۱۱) این قانون نسبت به وی اعمال می شود.

تبصره ۱- هرگاه به موجب ماده فوق، دستور عدم پرداخت چک صادر شود، بانک مکلف است وجه چک را تا تعیین تکلیف آن در مرجع رسیدگی یا انصراف دستور دهنده، در حساب مسدودی نگهداری و در صورت ارائه چک بلافاصله گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم کند.

تبصره ۲- اعمال مقررات ماده فوق مانع از صدور دستور قضائی مبنی بر عدم پرداخت وجه چک نمی باشد.

ماده ۱۸- در صورتی که دارنده چک جهت دریافت وجه آن، طرح دعوای حقوقی کرده و یا شکایت موضوع ماده (۱۷) این قانون را مطرح کند و به صاحب حساب دسترسی حاصل نشود. آخرین نشانی وی در بانک محال علیه اقامتگاه قانونی او محسوب است و هرگونه ابلاغی به نشانی مزبور به عمل می آید و در صورتی که حسب مورد به نشانی بانکی یا نشانی تعیین شده شناخته نشود یا

چنین محلی وجود نداشته باشد، گواهی مأمور به منزله ابلاغ اوراق تلقی می‌شود و رسیدگی بدون لزوم احضار وی به وسیله مطبوعات ادامه می‌یابد.

ماده ۱۹- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان مرجع تمرکز اطلاعات راجع به صاحبان حساب جاری مکلف است به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات راجع به افتتاح و انسداد حساب جاری، دریافت دسته‌چک، صدور گواهی عدم پرداخت، محرومیت اشخاص از دریافت دسته‌چک و نیز دیگر اقدامات موضوع ماده (۱۱) این قانون و سایر اطلاعات مورد نیاز پرونده الکترونیکی چک تشکیل دهد، این بانک همچنین مکلف است برای دسترسی آسان و سریع گیرنده چک به اطلاعات صحیح و دقیق پیرامون افتتاح و انسداد حساب جاری، اصالت چک و صحت امضاء و اعتبار صادر کننده، دفاتر خدمات ویژه الکترونیکی را دایر کند. این دفاتر مکلفند به تقاضای ذی‌نفع، گواهی لازم را صادر و یا در ظهر چک مراتب را تأیید و به وی تسلیم نمایند.

تبصره- نحوه جمع‌آوری، نوع اطلاعات و چگونگی حفاظت و دسترسی به شبکه اطلاع‌رسانی موضوع ماده فوق به موجب آیین‌نامه‌ای است که ظرف شش‌ماه از تاریخ تصویب این قانون توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و با همکاری وزارت دادگستری و سازمان ثبت احوال کشور تهیه شده و به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

ماده ۲۰- تمام چکهای صادر شده عهده بانکهایی که طبق قوانین در داخل کشور دایر شده و می‌شوند و همچنین شعب آنها در خارج از کشور که منتهی به صدور گواهی عدم پرداخت شده باشد، مشمول مقررات این قانون است.

ماده ۲۱- پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، قانون صدور چك مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی آن ملغی است.

ماده ۲۲- این قانون شش ماه پس از تصویب لازم‌الاجراء است و تا لازم‌الاجراء شدن آن، وزارتخانه‌های دادگستری و امور اقتصادی و دارایی و سایر مراجع مربوط با همکاری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلفند مقدمات اجرای آن را از قبیل تهیه آیین‌نامه اجرائی، تمرکز اطلاعات راجع به حسابهای جاری موجود، تهیه و تنظیم متن چكهای طرح جدید و طراحی شبکه الکترونیکی چك فراهم کنند.

هیأت رئیسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب

۱۳۸۹/۳/۲۵ نظر معاونت قوانین به شرح پیوست نسبت به طرح صدور چک تقدیم می‌گردد.

معاونت قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

در اجرای بندهای (۲) و (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور

مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵

۱- در اجرای بند (۲):

در طرح تقدیمی آیین تگارش قانونی و ویرایش ادبی رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

رعایت نشده است، متن اصلاحی طرح به ضمیمه تقدیم می شود.

۲- در اجرای بند (۴):

اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی مغایرت ندارد.

دارد. اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می گردد.

دوم: از نظر سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز مغایرت ندارد.

دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.

دارد. دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین نامه داخلی مجلس؛

وضعیت طرح تقدیمی از جهت رعایت مقررات آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی بشرح

زیر می باشد:

ماده ۱۳۱ -

۱- حداقل امضاء لازم (۱۵ نفر) دارد
 ندارد

۲- موضوع و عنوان مشخص دارد
 ندارد

۳- دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه دارد
 ندارد

۴- موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان دارد
 ندارد

ماده ۱۳۴ - قبلاً تقدیم نگردیده است

قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در مجلس / کمیسیون

(موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی) رد شده و اینک:

با انقضاء شش ماه پیش از انقضاء شش ماه

مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می باشد.

نمی باشد.

ماده ۱۴۲ - طرح تقدیمی دارای یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان ماده واحده مواجه با ایراد نمی باشد.
 بیش از یک موضوع مواد متعدد می باشد.

ماده ۱۴۴ - رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.
 نشده است. موارد و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

ماده ۱۸۵ - موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی شود و نیاز به می شود
۲ رأی نمایندگان ندارد.
۳ دارد.

تعداد برگ اظهار نظر به عنوان ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

نظر اداره کل اسناد و تنقیح قوانین

در اجرای بندهای (۱) و (۳) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات

کشور مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵

۱- در اجرای بند (۱):

الف- در خصوص طرح تقدیمی قوانین متعارض وجود ندارد

وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

ب- در خصوص طرح تقدیمی قوانین مرتبط وجود ندارد

وجود دارد که به شرح ضمیمه تقدیم می شود.

۲- در اجرای بند (۳):

با عنایت به بررسیهای به عمل آمده قانونگذاری در این موضوع لازم است.

لازم نیست.

تعداد برگ سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل اسناد و تنقیح قوانین

سوابق قانونی و دلایل ضرورت قانونگذاری

الف - دلایل ضرورت قانونگذاری

- ۱- ماده (۱۱) در جهت شکلی و ماهوی دچار ایراد است.
- ۲- لازم است در ماده (۲۱) عبارت «و تفسیرهای مربوطه» بعد از عبارت «اصلاحات بعدی آن» اضافه شود.

ب - سوابق قانونی

عنوان	فهرست
از قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱).....	۱۹.....
قانون صدور چک (مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ یا اصلاحات بعدی).....	۲۰.....
لایحه تجارت (مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۶ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی).....	۲۶.....
از آیین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم الاجراء و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی (مصوب ۱۳۸۷/۷/۱۱).....	۳۴.....
از قانون تجارت الکترونیکی (۱۳۸۲/۱۰/۱۷).....	۳۵.....
از قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی (مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰).....	۳۶.....

از قانون تجارت (مصوب ۱۳۱۱)

فصل سوم - چک

- ماده ۳۱۰ - چک نوشته ای است که به موجب آن صادرکننده وجوهی را که در نزد محال علیه دارد کلاً یا بعضاً مسترد یا به دیگری واگذار می نماید.
- ماده ۳۱۱ - در چک باید محل و تاریخ صدور قید شده و به امضای صادرکننده برسد، پرداخت وجه نباید وعده داشته باشد.
- ماده ۳۱۲ - چک ممکن است در وجه حامل یا شخص معین یا به حواله کرد باشد، ممکن است به صرف امضاء در ظهر به دیگری منتقل شود.
- ماده ۳۱۳ - وجه چک باید به محض ارائه کارسازی شود.
- ماده ۳۱۴ - صدور چک ولو این که از محلی به محل دیگر باشد ذاتاً عمل تجاری محسوب نیست لیکن مقررات این قانون از ضمانت صادرکننده و ظهرنویسها و اعتراض و اقامه دعوا و ضمان و مفقود شدن راجع به پروات شامل چک نیز خواهد بود.

ماده ۳۱۵ - اگر چک در همان مکانی که صادر شده است باید تأدیه گردد دارنده چک باید در ظرف پانزده روز از تاریخ صدور وجه آن را مطالبه کند و اگر از یک نقطه به نقطه دیگر ایران صادر شده باشد باید در ظرف چهل و پنج روز از تاریخ صدور چک مطالبه شود.

اگر دارنده چک در ظرف مواعد مذکوره در این ماده پرداخت وجه آن را مطالبه نکند دیگر دعوای او بر علیه ظهرنویس مسموع نخواهد بود و اگر وجه چک به سببی که مربوط به محال علیه است از بین برود دعوای دارنده چک بر علیه صادرکننده نیز در محکمه مسموع نیست.

ماده ۳۱۶ - کسی که وجه چک را دریافت می کند باید ظهر آن را امضاء یا مهر نماید اگرچه چک در وجه حامل باشد.

ماده ۳۱۷ - مقررات راجعه به چکهایی که در ایران صادر شده است در مورد چکهایی که از خارجه صادر شده است و باید در ایران پرداخته شود نیز رعایت خواهد شد، لیکن مهلتی که در ظرف آن دارنده چک می تواند وجه چک را مطالبه کند چهار ماه از تاریخ صدور است.

قانون صدور چک (مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ با اصلاحات بعدی)

ماده ۱ - انواع چک عبارت است از:

۱ - چک عادی: چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و دارنده آن تضمینی جز اعتبار صادرکننده آن ندارد.

۲ - چک تأیید شده: چکی است که اشخاص عهده بانکها به حساب جاری خود صادر و توسط بانک محال علیه پرداخت وجه آن تأیید می شود.

۳ - چک تضمین شده: چکی است که توسط بانک به عهده همان بانک به درخواست مشتری صادر و پرداخت وجه آن توسط بانک تضمین می شود.

۴ - چک مسافرتی: چکی است که توسط بانک صادر و وجه آن در هر یک از شعب آن بانک یا توسط نمایندگان و کارگزاران آن پرداخت می گردد.

ماده ۲ - چکهایی صادره عهده بانکهای که طبق قوانین ایران در داخل کشور دایر شده و یا می شوند، همچنین شعب آنها در خارج از کشور، در حکم اسناد لازم الاجراست و دارنده چک در صورت مراجعه به بانک و عدم دریافت تمام یا قسمتی از وجه آن به علت نبودن محل و یا به هر علت دیگری که منتهی به برگشت چک و عدم پرداخت گردد، می تواند طبق قوانین و آیین نامه های مربوط به اجرای اسناد رسمی وجه چک یا باقیمانده آن را از صادرکننده وصول نماید.

برای صدور اجراییه دارنده چک باید عین چک و گواهی نامه مذکور در ماده ۴ و یا گواهی نامه مندرج در ماده ۵ را به اجرای ثبت اسناد محل تسلیم نماید.

اجرای ثبت در صورتی دستور اجرا صادر می کند که مطابقت امضای چک با نمونه امضای صادرکننده در بانک از طرف بانک گواهی شده باشد. دارنده چک اعم است از کسی که چک در وجه او صادر گردیده یا به نام او پشت نویسی شده یا حامل چک (در مورد چکهایی در وجه حامل) یا قائم مقام قانونی آنان.

تبصره - دارنده چک می تواند محکومیت صادر کننده را نسبت به پرداخت کلیه خسارات و هزینه های وارد شده که مستقیماً و به طور متعارف در جهت وصول طلب خود از ناحیه وی متحمل شده است، اعم از آن که قبل از صدور حکم یا پس از آن باشد، از دادگاه تقاضا نماید، در صورتی که دارنده چک جبران خسارت و هزینه های مزبور را پس از صدور حکم درخواست کند، باید درخواست خود را به همان دادگاه صادر کننده حکم تقدیم نماید.

ماده ۳ - صادر کننده چک باید در تاریخ مندرج در آن معادل مبلغ مذکور در بانک محال علیه وجه نقد داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که به اعتبار آن چک صادر کرده به صورتی از بانک خارج نماید یا دستور عدم پرداخت وجه چک را بدهد و نیز نباید چک را به صورتی تنظیم نماید که بانک به علتی از قبیل عدم مطابقت امضا یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات چک و امثال آن از پرداخت وجه چک خودداری نماید.

هرگاه در متن چک شرطی برای پرداخت ذکر شده باشد بانک به آن شرط ترتیب اثر نخواهد داد. ماده ۳ مکرر - چک فقط در تاریخ مندرج در آن یا پس از آن یا پس از تاریخ مذکور قابل وصول از بانک خواهد بود.

ماده ۴ - هرگاه وجه چک به علتی از علل مندرج در ماده ۳ پرداخت نگردد بانک مکلف است در برگ مخصوصی که مشخصات چک و هویت و نشانی کامل صادر کننده در آن ذکر شده باشد، علت یا علل عدم پرداخت را صریحاً قید و آن را امضا و مهر نموده و به دارنده چک تسلیم نماید. در برگ مزبور باید مطابقت امضای صادر کننده با نمونه امضای موجود در بانک (در حدود عرف بانکداری) و با عدم مطابقت آن از طرف بانک تصدیق شود.

بانک مکلف است به منظور اطلاع صادر کننده چک، فوراً نسخه دوم این برگ را به آخرین نشانی صاحب حساب که در بانک موجود است، ارسال دارد. در برگ مزبور باید نام و نام خانوادگی و نشانی کامل دارنده چک نیز قید گردد.

ماده ۵ - در صورتی که موجودی حساب صادر کننده چک نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد، به تقاضای دارنده چک، بانک مکلف است مبلغ موجود در حساب را به دارنده چک پردازد و دارنده چک با قید مبلغ دریافت شده در پشت چک و تسلیم آن به بانک گواهی نامه مشتمل بر مشخصات چک و مبلغی که پرداخت شده از بانک دریافت می نماید. چسک مزبور نسبت به مبلغی که پرداخت نگردیده بی محل محسوب و گواهی نامه بانک در این مورد برای دارنده چک جانشین اصل چک خواهد بود.

در مورد این ماده نیز بانک مکلف است اعلامیه مذکور در ماده قبل را برای صاحب حساب ارسال نماید.

^۱ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

^۲ - قانون الحاقی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

ماده ۶ - بانکها مکلفند در روی هر برگ چک، نام و نام خانوادگی صاحب حساب را قید نمایند.

ماده ۷^۲ - هر کس مرتکب بزه صدور چک بلامحل گردد به شرح ذیل محکوم خواهد شد:

الف - چنانچه مبلغ مندرج در متن چک کمتر از ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد، به حبس تا حداکثر شش ماه محکوم خواهد شد.

ب - چنانچه مبلغ مندرج در متن چک از ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال باشد، از شش ماه تا یک سال حبس محکوم خواهد شد.

ج - چنانچه مبلغ مندرج در متن چک از پنجاه میلیون (۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال بیشتر باشد، به حبس از یک سال تا دو سال و ممنوعیت از داشتن دسته چک به مدت دو سال محکوم خواهد شد و در صورتی که صادر کننده چک اقدام به اصدار چکهای بلامحل نموده باشد، مجموع مبالغ مندرج در متون چکها، ملاک عمل خواهد بود.

تبصره^۴ - این مجازاتها شامل مواردی که ثابت شود چکهای بلامحل بابت معاملات نامشروع و یا بهره ربوی صادر شده، نمی باشد.

ماده ۸ - چکهایی که در ایران عهده بانکهای واقع در خارج کشور صادر شده و متهمی به گواهی عدم پرداخت شده باشند، از لحاظ کیفری مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۹ - در صورتی که صادر کننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری، وجه چک را نقداً به دارنده آن پرداخته یا با موافقت شاکی خصوصی ترتیبی برای پرداخت آن داده باشد، یا موجبات پرداخت آن را در بانک محال علیه فراهم نماید، قابل تعقیب کیفری نیست.

در مورد اخیر بانک مذکور مکلف است تا میزان وجه چک، حساب صادر کننده را مسدود نماید و به محض مراجعه دارنده و تسلیم چک وجه آن را بپردازد.

ماده ۱۰ - هر کس با علم به بسته بودن حساب بانکی خود مبادرت به صدور چک نماید، عمل وی در حکم صدور چک بی محل خواهد بود و به حداکثر مجازات مندرج در ماده ۷ محکوم خواهد شد و مجازات تعیین شده غیر قابل تعلیق است.

ماده ۱۱ - جرایم مذکور در این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست و در صورتی که دارنده چک تا شش ماه از تاریخ صدور چک برای وصول آن به بانک مراجعه نکند، یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت ننماید، دیگر حق شکایت کیفری نخواهد داشت.

منظور از دارنده چک در این ماده شخصی است که برای اولین بار چک را به بانک ارائه داده است. برای تشخیص این که چه کسی اولین بار برای وصول وجه چک به بانک مراجعه کرده است، بانکها مکلفند به محض مراجعه دارنده چک هویت کامل و دقیق او را در پشت چک با ذکر تاریخ ذکر نمایند.

^۲ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۶/۲

^۴ - قانون الحاقی مصوب ۱۳۸۲/۶/۲

کسی که چک پس از برگشت از بانک به وی منتقل گردیده حق شکایت کیفری نخواهد داشت مگر آن که انتقال قهری باشد.

در صورتی که دارنده چک بخواهد چک را به وسیله شخص دیگری به نمایندگی از طرف خود وصول کند و حق شکایت کیفری او در صورت بی محل بودن چک محفوظ باشد، باید هویت و نشانی خود را با تصریح نمایندگی شخص مذکور در ظهر چک قید نماید، و در این صورت بانک اعلامیه مذکور در ماده ۴ و ۵ را به نام صاحب چک صادر می کند و حق شکایت کیفری او محفوظ خواهد بود.

تبصره - هرگاه بعد از شکایت کیفری شاکی چک را به دیگری انتقال دهد یا حقوق خود را نسبت به چک به هر نحو به دیگری واگذار نماید، تعقیب کیفری موقوف خواهد شد.

ماده ۱۲ - هرگاه قبل از صدور حکم قطعی شاکی گذشت نماید و یا این که متهم وجه چک و خسارت تأخیر تأدیه را نقداً به دارنده آن پرداخت کند، یا موجبات پرداخت وجه چک و خسارات مذکور (از تاریخ ارایه چک به بانک) را فراهم کند یا در صندوق دادگستری یا اجرای ثبت تودیع نماید، مرجع رسیدگی قرار موقوفی تعقیب صادر خواهد کرد.

صدور قرار موقوفی تعقیب در دادگاه کیفری مانع از آن نیست که آن دادگاه نسبت به سایر خسارات مورد مطالبه رسیدگی و حکم صادر کند.

هرگاه پس از صدور حکم قطعی، شاکی گذشت کند و یا این که محکوم علیه به ترتیب فوق موجبات پرداخت وجه چک و خسارات تأخیر تأدیه و سایر خسارات مندرج در حکم را فراهم نماید، اجرای حکم موقوف می شود و محکوم علیه فقط ملزم به پرداخت مبلغی معادل یک سوم جزای نقدی مقرر در حکم خواهد بود که به دستور دادستان به نفع دولت وصول خواهد شد.^۵

تبصره - میزان خسارت و نحوه احتساب آن بر مبنای قانون الحاق یک تبصره به ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون صدور چک - مصوب ۱۳۷۶/۳/۱۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام - خواهد بود.

ماده ۱۳^۶ - در موارد زیر صادر کننده چک قابل تعقیب کیفری نیست:

الف - در صورتی که ثابت شود چک سفید امضاء داده شده باشد.

ب - هرگاه در متن چک، وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی شده باشد.

ج - چنانچه در متن چک قید شده باشد که چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

د - هرگاه بدون قید در متن چک ثابت شود که وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی بوده یا چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

^۵ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

^۶ - قانون الحاقی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

^۷ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

ه - در صورتی که ثابت گردد چک بدون تاریخ صادر شده و یا تاریخ واقعی صدور چک مقدم بر تاریخ مندرج در متن چک باشد.

ماده ۱۴ - صادرکننده چک یا ذی نفع یا قائم مقام قانونی آنها با تصریح به این که چک مفقود یا سرقت یا جعل شده، و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرایم دیگری تحصیل گردیده، می تواند کتباً دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد. بانک پس از احراز هویت دستوردهنده از پرداخت وجه آن خودداری خواهد کرد و در صورت ارایه چک، بانک گواهی عدم پرداخت را با ذکر علت اعلام شده صادر و تسلیم می نماید.

دارنده چک می تواند علیه کسی که دستور عدم پرداخت داده، شکایت کند و هرگاه خلاف ادعایی که موجب عدم پرداخت شده ثابت گردد، دستوردهنده علاوه بر مجازات مقرر در ماده ۷ این قانون به پرداخت کلیه خسارات وارده به دارنده چک محکوم خواهد شد.

تبصره ۱ - ذی نفع در مورد این ماده کسی است که چک به نام او صادر یا ظهرنویسی شده یا چک به او واگذار گردیده باشد (یا چک در وجه حامل به او واگذار گردیده).

در موردی که دستور عدم پرداخت مطابق این ماده صادر می شود بانک مکلف است وجه چک را تا تعیین تکلیف آن در مرجع رسیدگی یا انصراف دستوردهنده، در حساب مسدودی نگهداری نماید.

تبصره ۲ - دستوردهنده مکلف است پس از اعلام به بانک شکایت خود را به مراجع قضایی تسلیم و حداکثر ظرف مدت یک هفته گواهی تقدیم شکایت خود را به بانک تسلیم نماید در غیر این صورت پس از انقضای مدت مذکور بانک از محل موجودی به تقاضای دارنده چک وجه آن را پرداخت کند.

تبصره ۳ - پرداخت چکهای تضمین شده و مسافرتی را نمی توان متوقف نمود مگر آن که بانک صادر کننده نسبت به آن ادعای جعل نماید. در این مورد نیز حق دارنده چک راجع به شکایت به مراجع قضایی طبق مفاد قسمت اخیر ماده (۱۴) محفوظ خواهد بود.

ماده ۱۵ - دارنده چک می تواند وجه چک و ضرر و زیان خود را در دادگاه کیفری مرجع رسیدگی مطالبه نماید.

ماده ۱۶ - رسیدگی به کلیه شکایات و دعاوی جزایی و حقوقی مربوط به چک در دادسرا و دادگاه تا خاتمه دادرسی، فوری و خارج از نوبت به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۷ - وجود چک در دست صادرکننده دلیل پرداخت وجه آن و انصراف شاکی از شکایت است مگر این که خلاف این امر ثابت گردد.

ماده ۱۸^۴ - مرجع رسیدگی کننده جرائم مربوط به چک بلامحل، از متهمان، در صورت توجه اتهام، طبق ضوابط مقرر در ماده (۱۳۴) قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب (در امور کیفری) - مصوب ۱۳۷۸/۶/۲۸ کمیسیون امور قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی - حسب مورد، یکی از

^۴ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۶/۲

قراره‌های تأمین کفالت یا وثیقه (اعم از وجه نقد یا ضمانتنامه بانکی یا مال منقول و غیر منقول) اخذ می‌نماید.

ماده ۱۹ - در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شده باشد، صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً مسؤول پرداخت وجه چک بوده و اجراییه و حکم ضرر و زیان بر اساس تضامن علیه هر دو صادر می‌شود. به‌علاوه، امضاکننده چک طبق مقررات این قانون مسؤولیت کیفری خواهد داشت مگر این که ثابت نماید که عدم پرداخت مستند به عمل صاحب حساب یا وکیل یا نماینده بعدی اوست که در این صورت کسی که موجب عدم پرداخت شده از نظر کیفری مسؤول خواهد بود.

ماده ۲۰ - مسؤولیت مدنی پشت‌نویسان چک طبق قوانین و مقررات مربوط کماکان به قوت خود باقی است.

ماده ۲۱ - بانکها مکلفند کلیه حسابهای جاری اشخاصی را که بیش از یک بار چک بی‌محل صادر کرده و تعقیب آنها منتهی به صدور کیفرخواست شده باشد، بسته و تا سه سال به‌نام آنها حساب جاری دیگر باز نمایند.

مسؤولین شعب هر بانکی که به تکلیف فوق عمل نمایند حسب مورد با توجه به شرایط و امکانات و دفعات و مراتب جرم به یکی از مجازاتهای مقرر در ماده ۹ قانون رسیدگی به تخلفات اداری توسط هیأت رسیدگی به تخلفات اداری محکوم خواهند شد.

تبصره ۱ - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مکلف است سوابق مربوط به اشخاصی را که مبادرت به صدور چک بلامحل نموده‌اند، به‌صورت مرتب و منظم ضبط و نگهداری نماید و فهرست اسامی این اشخاص را در اجرای مقررات این قانون در اختیار کلیه بانکهای کشور قرار دهد.

تبصره ۲ - ضوابط و مقررات مربوط به محرومیت اشخاص از افتتاح حساب جاری و نحوه پاسخ به استعلامات بانکها به‌موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت سه ماه توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تنظیم و به تصویب هیأت دولت می‌رسد.

ماده ۲۲ - در صورتی که به متهم دسترسی حاصل نشود، آخرین نشانی متهم در بانک محالاً علیه اقامتگاه قانونی او محسوب است و هرگونه ابلاغی به نشانی مزبور به عمل می‌آید.

هرگاه متهم حسب مورد به نشانی بانکی یا نشانی تعیین شده شناخته نشود یا چنین محلی وجود نداشته باشد گواهی مأمور به منزله ابلاغ اوراق تلقی می‌شود و رسیدگی بدون لزوم احضار متهم به وسیله مطبوعات ادامه خواهد یافت.^۹

ماده ۲۳ - قانون صدور چک مصوب خرداد ۱۳۴۴ نسخ می‌شود.^{۱۰}

^۹ - قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲

^{۱۰} - ماده (۸) قانون اصلاحی مصوب ۱۳۸۲/۷/۲: کلیه قوانین و مقررات مغایر از تاریخ تصویب این قانون لغو می‌گردد.

لایحه تجارت (مصوب ۱۳۹۰/۱۰/۶ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی)

باب سوم - چک

ماده ۷۸۷ - چک سندی است که به موجب آن صادرکننده به بانک دستور بی قید و شرط می دهد تا تمام یا بخشی از وجوهی را که نزد بانک دارد به وی رد یا به دیگری پرداخت کند.

ماده ۷۸۸ - صادرکننده چک علاوه بر امضاء باید موارد زیر را در آن درج کند:

۱- تاریخ چک، به روز و ماه و سال

۲- مبلغ چک

۳- هویت گیرنده وجه

تبصره - بانک اعطاءکننده دسته چک باید بر روی هر برگ چک کلمه چک، نام بانک، نام، شناسه و نشانی شعبه بانک اعطاءکننده و هویت صاحب حساب را درج کند و همچنین باید شماره حسابی را که مبلغ چک باید از محل آن پرداخت شود قید کند.

ماده ۷۸۹ - در صورتی که چک مطابق مفاد متن ماده (۷۸۸) این قانون تنظیم نشود، مشمول مقررات راجع به چک نیست.

ماده ۷۹۰ - اگر چک به هنگام صدور فاقد شرایط مذکور در ماده (۷۸۸) این قانون باشد و سپس به وسیله دارنده تکمیل شود، اعتبار چک را دارد. در این صورت، صادرکننده چک نمی تواند در برابر دارنده ناآگاه به فقدان اختیار تکمیل کننده سند یا خروج او از حدود اختیارات اعطائی استناد کند.

ماده ۷۹۱ - چک فقط در تاریخ مندرج در آن یا پس از تاریخ مذکور قابل مطالبه است.

ماده ۷۹۲ - رعایت مفاد مواد (۷۰۴)، (۷۰۵)، (۷۰۸) این قانون و مواد فصل چهارم تا پایان فصل دوازدهم از باب اول کتاب سوم «اسناد تجاری»، در مورد چک نیز الزامی است.

ماده ۷۹۳ - مهلت و اخواست چک سی روز از تاریخ چک است. اگر دارنده چک ظرف مهلت مذکور و اخواست نکند، حق رجوع به ظهرنویسان و ضامنان آنها را ندارد. چنانچه دارنده چک پس از مهلت مذکور مراجعه کند و چک به سببی از قبیل ورشکستگی که مربوط به بانک است با عدم پرداخت مواجه گردد، حق مراجعه به صاحب حسابی که حداقل معادل وجه چک، وجوه نقد نزد بانک داشته است را ندارد و فقط می تواند به بانک رجوع کند.

ماده ۷۹۴ - شخصی که وجه چک را دریافت می کند باید در ظهر آن هویت خود را ذکر و امضاء کند. بانک باید هویت ارائه دهنده چک را در حدود عرف بانکداری احراز کند.

ماده ۷۹۵ - تمام بانکهای کشور باید دسته چک های مختلف، متناسب با شرایط اشخاصی که مجاز به دریافت این نوع دسته چک ها می باشند را تهیه کنند و بر روی هر یک از برگ های چک، سقف مبلغ قابل پرداخت و مدت اعتبار آن را درج نمایند. مدت اعتبار چک نمی تواند از دو سال بیشتر باشد.

بانک محال علیه مجاز نیست چک هایی را که تاریخ مندرج در آنها پس از پایان مدت اعتبار موضوع این ماده است، پرداخت کند. اگر مبلغ درج شده در چک بیشتر از سقف مبلغ قابل پرداخت باشد، بانک فقط به میزان سقف مندرج در سند وجه آن را پرداخت می کند.

ماده ۷۹۶ - آیین نامه اجرایی ماده (۷۹۵) این قانون و نیز نحوه اعتبار سنجی و شرایط اعطای دسته چک به وسیله بانک مرکزی با همکاری وزارت دادگستری و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و حداکثر شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۷۹۷ - بانک اعطاء کننده دسته چک باید هنگام افتتاح حساب، حسب مورد، هویت، نشانی کامل و کد پستی اشخاص حقیقی و هویت، سمت و حدود اختیارات و مدت مدیریت مدیران، مشخصات دارندگان حق امضاء، هویت نشانی کامل و کد پستی اشخاص حقوقی را ثبت و از صحت مشخصات اعلام شده اطمینان حاصل کند.

ماده ۷۹۸ - هرگاه چک طبق قوانین ایران بر عهده بانکهای داخل کشور و یا شعب آنها در خارج صادر شود، در حکم سند رسمی لازم الاجراء است و در صورتی که عدم وصول تمام یا قسمتی از وجه آن فقط به علت نبودن یا کسر موجودی باشد، دارنده می تواند طبق قوانین و آیین نامه های مربوط، وجه چک یا باقیمانده آن را از طریق اجرای ثبت از صاحب حساب وصول کند. برای صدور اجرائیه دارنده چک باید حسب مورد عین چک و گواهی نامه مذکور در ماده (۸۰۲) این قانون یا گواهی نامه موضوع تبصره (۱) ماده مذکور را به واحد اجرای ثبت اسناد محل تسلیم کند. اجرای ثبت در صورتی دستور اجرای سند را صادر می کند که مطابقت امضاء مندرج در چک با نمونه امضای موجود در بانک به وسیله بانک گواهی شده باشد.

ماده ۷۹۹ - صادر کننده چک باید در تاریخ چک معادل مبلغ چک در بانک وجه نقد داشته باشد و نباید تمام یا قسمتی از وجهی را که به اعتبار آن چک صادر کرده است، به صورتی از بانک خارج کند یا دستور عدم پرداخت وجه چک را بدهد و نیز نباید چک را به صورتی تنظیم کند که بانک به عللی از قبیل عدم مطابقت امضاء یا قلم خوردگی در متن چک یا اختلاف در مندرجات یا ناخوانا بودن یا اصلاح مندرجات آن از پرداخت وجه سند خودداری کند. همچنین صادر کننده نباید از حسابی که آن را بسته است چک صادر کند یا حسابی را که از آن چک صادر کرده است ببندد.

بانک به تقاضای دارنده، در صورت فقدان موانع مذکور وجه چک را در تاریخ مندرج در سند یا پس از آن به وی می پردازد. هرگاه در چک شرطی برای پرداخت ذکر شود، بانک به آن شرط ترتیب اثر نمی دهد.

ماده ۸۰۰ - در صورت درج شماره حساب گیرنده وجه در چک به هنگام صدور یا ظهروسی و درج عبارت صریحی حاکی از واریز وجه به آن شماره حساب، فقط صاحب حساب مذکور، دارنده آن محسوب می شود و مبلغ چک فقط قابل واریز به آن حساب است.

ماده ۸۰۱ - هرگاه مبلغ چک به موجب حکم قضائی نزد بانک توقیف شود بانک نباید وجه آن را پردازد و در صورت پرداخت مسؤول است.

ماده ۸۰۲ - هرگاه وجه چک به یکی از علل مندرج در ماده (۷۹۹) این قانون پرداخت نشود بانک باید ضمن درج عبارتی حاکی از عدم پرداخت وجه چک بر روی آن، در برگ مخصوصی که

گواهینامه عدم پرداخت نامیده می‌شود موارد زیر را همراه با نام بانک و نام و شناسه شعبه و تاریخ، درج نماید و پس از مهر و امضاء کردن آن، به دارنده تسلیم کند:

۱- مبلغ چک

۲- تاریخ چک

۳- هویت و نشانی کامل دارنده یا دارندگان حق امضاء

۴- هویت و نشانی کامل صاحب حساب

۵- نام بانک و شناسه شعبه اعطاءکننده دسته چک به صادرکننده

۶- میزان موجودی حساب در صورت عدم کفایت یا تصریح به کفایت موجودی

۷- گواهی مطابقت یا عدم مطابقت امضای مندرج در چک با نمونه امضای موجود در بانک

۸- هویت و نشانی کامل دارنده چک

۹- علت یا علل عدم پرداخت به‌طور صریح

تبصره ۱ - هرگاه موجودی حساب صادرکننده چک نزد بانک کمتر از مبلغ چک باشد بانک باید به تقاضای دارنده چک، مبلغ موجود در حساب را در قبال اخذ رسید در پشت چک پرداخت و گواهینامه را با تصریح به مبلغ پرداخت‌شده صادر کند. گواهی‌نامه بانک در این مورد برای دارنده چک جانشین اصل چک است.

تبصره ۲ - صدور گواهینامه موضوع این ماده در مهلت مقرر در ماده (۷۹۳) این قانون دارنده چک را از انجام و اخذ معاف می‌کند؛ لکن مواد (۷۶۶) تا (۷۸۸) نیز در این مورد مجری است. ماده ۸۰۳- بانک ضامن خسارات ناشی از خودداری از صدور گواهینامه عدم پرداخت یا صدور نادرست یا ناقص آن است.

ماده ۸۰۴- در صورت صدور گواهینامه عدم پرداخت بانک باید تصویر یا رونوشت گواهینامه مذکور را به هزینه دارنده برای صاحب حساب ارسال کند. در غیر این صورت، بانک ضامن خسارات ناشی از عدم ارسال اطلاعیه به صاحب حساب است.

ماده ۸۰۵- هرگاه چک به هریک از علل مندرج در ماده (۷۹۹) این قانون پرداخت نگردد، دارنده چک می‌تواند محکومیت هریک از مسؤولان سند را به پرداخت وجه آن و متفرعات طلب از دادگاه تقاضا نماید.

ماده ۸۰۶- در صورتی که دارنده چک برای حفظ حقوق خود در مقابل مسؤولان سند و اخذ معاف کند، و اخذ معاف‌نامه به بانک ابلاغ می‌شود و بانک باید تصویر یا رونوشت و اخذ معاف مذکور را به هزینه دارنده چک برای صاحب حساب ارسال کند. در غیر این صورت بانک ضامن خسارات ناشی از عدم ارسال اطلاعیه به صاحب حساب است.

ماده ۸۰۷- صادرکننده یا دارنده چک با تصریح به اینکه چک مفقود یا سرقت یا جعل شده و یا از طریق کلاهبرداری یا خیانت در امانت یا جرائم دیگری تحصیل گردیده است، می‌تواند به‌طور کتبی دستور عدم پرداخت وجه چک را به بانک بدهد. بانک پس از احراز هویت دستوردهنده از

پرداخت وجه آن خودداری و در صورت ارائه چک، گواهی عدم پرداخت را به ارائه‌دهنده تسلیم می‌کند.

دستور دهنده مکلف است شکایت خود را در مراجع قضائی طرح و حداکثر ظرف یک هفته پس از اعلام به بانک، گواهی تقدیم شکایت خود را به بانک تسلیم کند در غیر این صورت، پس از انقضای مدت مذکور بانک به تقاضای دارنده چک از محل موجودی حساب وجه آن را پرداخت می‌کند.

تبصره - پرداخت چک‌هایی را که هر بانک بر عهده خود صادر می‌کند، به استثنای چک‌های صادرشده در وجه شخص معین، نمی‌توان به استناد این ماده متوقف کرد، مگر آنکه بانک صادرکننده در مورد آن ادعای جعل کند.

ماده ۸۰۸ - برات‌گیر و صادرکننده سفته می‌توانند مقرر کنند که وجه سند از محل حساب جاری خود در بانک پرداخت شود. در مورد برات‌ها و سفته‌هایی که پرداخت آن از محل حساب بانکی برات‌گیر یا صادرکننده سفته مقرر شده است، مفاد مواد (۷۹۸)، (۸۰۰)، (۸۰۱)، (۸۰۲)، (۸۰۳) و (۸۰۴) این قانون مجری است. همچنین رعایت مفاد ماده (۸۰۷) در مورد دارنده برات و یا سفته موضوع این ماده الزامی است. برات‌گیر یا صادرکننده سفته موضوع این ماده در هر حال می‌تواند به بانک دستور عدم پرداخت بدهند. آیین‌نامه اجرائی این ماده به وسیله بانک مرکزی تهیه می‌شود و حداکثر شش ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ماده ۸۰۹ - در مورد کلیه ابلاغ‌های مربوط به چک، ابلاغ به آخرین نشانی صادرکننده در بانک ابلاغ قانونی محسوب می‌شود و احضار به وسیله نشر آگهی لازم نیست.

ماده ۸۱۰ - هر برگ چک باید دارای یک نسخه ضمیمه باشد. مفاد هر برگ چک به هنگام صدور باید به نحوی تنظیم شود که عین آن در برگ ضمیمه نیز منعکس گردد و دریافت‌کننده در نسخه مذکور یکسان بودن دو نسخه و نیز دریافت برگ چک را گواهی کند. صدور و تسلیم دسته چک بعدی برای صاحب حساب منوط به ارائه نسخ ضمیمه چک‌های صادرشده و انطباق مفاد آنها با نسخه اصلی چک‌های ارائه شده به بانک است.

ماده ۸۱۱ - پس از صدور گواهی عدم پرداخت، بانکها باید تا پیش از رفع سوء اثر از چک از ارائه خدمات زیر به صاحب حساب خودداری کنند:

۱- افتتاح اعتبار اسنادی ارزی و ریالی

۲- دریافت ضمانت‌نامه‌های ارزی و ریالی

۳- اعطای دسته چک جدید

۴- صدور و اعطاء کارت اعتباری

تبصره ۱- مؤسسات مالی و اعتباری نیز باید از ارائه خدمات مذکور در بندهای (۱)، (۲) و

(۴) به اشخاص موضوع این ماده خودداری کنند.

تبصره ۲- در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شود، اقدامات موضوع این ماده در مورد نماینده نیز اعمال می‌گردد. مگر آنکه نماینده عدم مسؤولیت خود را به موجب این قانون اثبات کند.

ماده ۸۱۲- در موارد زیر از چک برگشتی رفع سوء اثر می‌شود:

۱- هرگاه مبلغ مندرج در متن چک برگشتی به حسابی که چک از آن صادر شده است واریز شود و دارنده چک وجه آن را دریافت کند.

۲- هرگاه مبلغ مندرج در متن چک برگشتی به حسابی که چک از آن صادر شده است واریز شود و صاحب حساب درخواست مسدود شدن وجه مذکور برای پرداخت وجه چک برگشتی را برای مدت یک سال از تاریخ اخذ گواهی عدم پرداخت به بانک ارائه کند.

۳- هرگاه برگه چک برگشتی به بانک صادرکننده دست چک مسترد شود.

۴- هرگاه شخصی که گواهی عدم پرداخت به نام او صادر شده است سندی رسمی دال بر استیفاء وجه چک ارائه کند.

۵- هرگاه دادگاه دستور رفع سوء اثر از چک را صادر کند. دادگاه در صورتی که بانک دستور رفع سوء اثر از چک را می‌دهد که ادعای شاکی مبنی بر مفقود بودن چک یا تحصیل آن از طریق مجرمانه از قبیل سرقت، جعل، کلاهبرداری یا خیانت در امانت را مقرون به صحت تشخیص دهد.

تبصره- چنانچه صدور گواهینامه عدم پرداخت به دلیل دستور عدم پرداخت به وسیله دارنده چک باشد برای صاحب حساب سوء اثر محسوب نمی‌شود.

ماده ۸۱۳- هرگاه چک ارائه شده به بانک فقط به علت فقدان یا کسر موجودی قابل پرداخت نباشد، بانک محالاً علیه باید به فوریت به صادرکننده اخطار کند تمام دسته‌چک‌های تسلیمی را اعم از اینکه از ناحیه بانک محال علیه و یا بانکهای دیگر صادر شده باشد، مسترد کند.

ماده ۸۱۴- هرگاه تمام یا بخشی از مبلغ چک به علت فقدان یا کسر موجودی پرداخت نگردد بانک صادرکننده دسته‌چک مکلف به پرداخت ده درصد (۱۰٪) وجه پرداخت نشده از میزان سقف مندرج در چک است. چنانچه حساب مذکور دارای موجودی باشد، بانک مکلف به پرداخت مابه التفاوت است.

ماده ۸۱۵- بانکها باید از اعطای دسته چک به کلیه اشخاصی که حکم محکومیت قطعی به پرداخت وجه چک و یا محکومیت قطعی به ارتکاب جرائم موضوع مواد (۸۲۰) و (۸۲۳) این قانون علیه آنان صادر شده و در سوابق بانک مرکزی ثبت گردیده است، تا دو سال از تاریخ قطعیت حکم خودداری کنند.

دادگاه صادرکننده رأی قطعی رونوشتی از رأی صادر شده را به بانک مرکزی ارسال می‌کند. مسؤول شعبه هر بانکی که به تکالیف مقرر در این ماده و ماده (۸۱۱) عمل نکند، به محرومیت درجه شش از اشتغال به خدمات عمومی و دولتی و اشتغال در کلیه بانکها و مؤسسات مالی و اعتباری و جزای نقدی درجه چهار محکوم می‌شود.

تبصره - آیین نامه اجرایی این ماده به وسیله بانک مرکزی و با همکاری وزارت دادگستری و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می شود و حداکثر سه ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۸۱۶ - شخصی که مشمول ممنوعیت های مندرج در مواد (۸۱۱) و (۸۱۵) این قانون است نمی تواند به عنوان مدیر یا نماینده اشخاص حقوقی یا حقیقی نیز اقدامات موضوع مواد مذکور را انجام دهد.

ماده ۸۱۷ - بانک در صورت اعطای دسته چک بر خلاف مواد (۸۱۱) و تبصره (۲) آن، (۸۱۵) و (۸۱۶) این قانون، در برابر دارندگان چک های مذکور، مسؤل پرداخت وجه چک است.

ماده ۸۱۸ - هرگاه چک ارائه شده به بانک به یکی از علل مندرج در ماده (۷۹۹) این قانون قابل پرداخت نباشد، بانک مکلف است حداکثر ظرف بیست و چهار ساعت پس از صدور گواهی نامه موضوع ماده (۸۰۲) رونوشتی از گواهی نامه مذکور را به بانک مرکزی یا مراکز آن که از سوی بانک مرکزی تعیین می شود، ارسال کند.

ماده ۸۱۹ - بانک مرکزی به عنوان مرجع تمرکز اطلاعات بانکی مکلف است شرایط لازم را برای دسترسی آنی و الکترونیک به اطلاعات مربوط به افتتاح و انسداد حساب جاری، دریافت دسته چک، صدور گواهی عدم پرداخت، آرای قطعی محاکم دربار چک ها، محرومیت اشخاص از دریافت دسته چک، اصالت چک، صحت امضاء، سوابق صدور چک پرداخت نشده و سایر اطلاعات مورد نیاز در مورد دارندگان حساب جاری فراهم کند. نحوه جمع آوری، نوع اطلاعات و چگونگی حفاظت و دسترسی دستگاه های ذی ربط به شبکه اطلاع رسانی موضوع این ماده به موجب آیین نامه ای است که به وسیله بانک مرکزی و با همکاری وزارت دادگستری و سازمان ثبت احوال کشور تهیه می شود و حداکثر شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد.

تبصره - اطلاعات مربوط به صاحبان حساب و صادرکنندگان چک های برگشتی که ظرف پانزده روز به رفع سوء اثر از آن چک ها اقدام نکرده اند و همچنین اطلاعات مربوط به اشخاص موضوع ماده (۸۱۵) این قانون نیز باید در دسترس عموم قرار گیرد. آیین نامه مشتمل بر اطلاعات لازم و چگونگی دسترسی عموم به وسیله بانک مرکزی و با همکاری وزارت دادگستری و سازمان ثبت احوال کشور تهیه می شود و حداکثر شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می رسد.

ماده ۸۲۰ - هرگاه تمام یا بخشی از مبلغ چک فقط به علت فقدان یا کسر موجودی پرداخت نگردد، صادرکننده برای بار اول به جزای نقدی معادل یک چهارم تا یک دوم مبلغ چک محکوم می گردد. چنانچه پس از صدور حکم محکومیت قطعی دوباره گواهی عدم پرداخت صادر گردد صادرکننده به شرح زیر محکوم می گردد:

۱ - چنانچه مبلغ پرداخت نشده چک کمتر از یکصد میلیون ریال باشد به حبس تعزیری درجه

هفت

۲ - چنانچه مبلغ پرداخت نشده چک یک صد میلیون ریال یا بیشتر باشد به حبس تعزیری درجه شش

تبصره ۱ - چنانچه پس از گذشت سه سال از تاریخ صدور آخرین حکم محکومیت به مجازات مندرج در این ماده، چک دیگری با عدم پرداخت مواجه نشود مجازات راجع به صدور مجدد گواهی عدم پرداخت اجراء نمی شود.

تبصره ۲ - چنانچه محکوم علیه به دلیل عجز از پرداخت جزای نقدی بازداشت شود مدت حبس آن نباید از درجه هفت بیشتر باشد.

ماده ۸۲۱ - در موارد زیر صادرکننده چک پرداخت نشدنی مجازات نمی شود:

۱- هرگاه صادرکننده در تاریخ مطالبه وجه چک از تصرف در اموال خود ممنوع باشد.
۲- هرگاه عدم پرداخت چک در تاریخ مطالبه مستند به حادثه خارجی غیرقابل پیش بینی و غیرقابل دفع باشد.

۳- هرگاه در متن چک وصول وجه آن منوط به تحقق شرطی شده باشد.

۴- هرگاه در متن چک قید شده باشد که چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

۵- هرگاه بدون قید در متن چک ثابت شود که وصول وجه آن به تحقق شرطی منوط است یا چک بابت تضمین انجام معامله یا تعهدی است.

تبصره - احراز ممنوعیت از تصرف موضوع بند (۱) این ماده منوط به حکم دادگاه صالح است لکن به موارد مذکور در بندهای دیگر در دادگاه رسیدگی کننده به جرم صدور چک پرداخت نشدنی رسیدگی می شود.

ماده ۸۲۲ - در صورتی که صادرکننده چک، چک های متعدد صادر کند که به علت فقدان یا کسر موجودی یا توقیف بودن حساب پرداخت نگردد، مجموع مبالغ پرداخت نشده چک ها ملاک تعیین مجازات مقرر در ماده (۸۲۰) این قانون است.

ماده ۸۲۳ - هر شخصی که با علم به بسته بودن حسابی که از آن چک صادر می کند مبادرت به صدور چک نماید یا بعد از صدور چک اقدام به بستن آن حساب کند یا امضای خود را به نحوی تغییر دهد که چک با عدم پرداخت مواجه گردد، حسب مورد، به حداکثر مجازات مقرر برای صدور چک پرداخت نشدنی محکوم می شود.

ماده ۸۲۴ - دارنده چک می تواند با تقدیم دادخواست و با رعایت قانون آیین دادرسی مدنی وجه چک و متفرعات آن را از صادرکننده در دادگاه کیفری رسیدگی کننده به جرم صدور چک پرداخت نشدنی مطالبه کند. صدور قرار موقوفی تعقیب یا حکم برائت در دادگاه کیفری مانع از آن نیست که آن دادگاه در مورد مطالبه وجه چک و متفرعات آن از صادرکننده، رسیدگی و حکم صادر کند.

ماده ۸۲۵ - به کلیه شکایات و دعاوی حقوقی و جزائی مربوط به چک در دادسرا و دادگاه در کلیه مراحل تا خاتمه دادرسی، خارج از نوبت و فوری رسیدگی می شود.

ماده ۸۲۶ - چنانچه صادرکننده چک قبل از تاریخ شکایت کیفری، وجه چک و متفرعات آن را به طور نقدی به دارنده چک پرداخت کند یا با موافقت شاکی خصوصی، ترتیبی برای پرداخت آن بدهد یا موجبات پرداخت آن را در بانک صادرکننده دسته چک فراهم کند قابل تعقیب کیفری نیست. در مورد اخیر بانک مکلف است تا میزان وجه چک، حساب صادرکننده را مسدود کند و به محض مراجعه دارنده و تسلیم چک، وجه آن را بپردازد.

ماده ۸۲۷ - هرگاه شاکی قبل از صدور حکم قطعی گذشت کند یا متهم وجه چک و متفرعات آن را به دارنده چک پرداخت کند یا موجبات پرداخت وجه چک و متفرعات مذکور را فراهم آورد یا در صندوق دادگستری تودیع کند قرار موقوفی تعقیب صادر می شود.

ماده ۸۲۸ - هرگاه شاکی پس از صدور حکم قطعی گذشت کند یا محکوم علیه به ترتیب مذکور در ماده (۸۲۷) این قانون موجبات پرداخت وجه چک و متفرعات آن را فراهم سازد، اجرای حکم موقوف و در صورتی که مجازات به استناد بند (۱) ماده (۸۲۰) باشد صادرکننده به جزای نقدی درجه هشت و اگر صدور حکم به استناد بند (۲) ماده (۸۲۰) باشد به جزای نقدی درجه هفت محکوم می شود.

ماده ۸۲۹ - جرائم مذکور در مواد (۸۲۰) و (۸۲۳) این قانون بدون شکایت دارنده چک قابل تعقیب نیست؛ در صورتی که دارنده چک تا شش ماه از تاریخ چک برای اخذ گواهی عدم پرداخت یا انجام واخواست اقدام نکند یا ظرف شش ماه از تاریخ صدور گواهی عدم پرداخت شکایت نکند دیگر حق شکایت کیفری ندارد.

ماده ۸۳۰ - شخصی که پس از صدور گواهی عدم پرداخت، چک به وی منتقل گردیده است حق شکایت کیفری ندارد مگر آنکه انتقال قهری باشد. هرگاه بعد از شکایت کیفری شاکی چک را به دیگری انتقال دهد یا حقوق خود در باره چک را به هر نحو به دیگری واگذار کند تعقیب کیفری موقوف می شود.

در صورتی که دارنده چک بخواهد چک را به وسیله شخص دیگری به نمایندگی از طرف خود وصول کند و حق شکایت کیفری او در صورت عدم پرداخت وجه چک محفوظ باشد، باید هویت و نشانی خود را با تصریح به نمایندگی آن شخص، در ظهر چک قید کند. در این صورت بانک گواهی نامه عدم پرداخت را به نام صاحب چک صادر می کند و حق شکایت کیفری او محفوظ می ماند.

ماده ۸۳۱ - در مواردی که به موجب ماده (۸۰۷) این قانون دستور عدم پرداخت چک صادر شود هرگاه دستوردهنده در مهلت مقرر به طرح شکایت اقدام نکند یا شکایت وی حسب مورد به قرار منع تعقیب یا حکم برائت منتهی شود، دستوردهنده در صورت علم به بلا وجه بودن دستور عدم پرداخت حسب مورد به مجازات های مقرر برای صدور چک پرداخت نشدنی محکوم می شود.

ماده ۸۳۲ - وجود چک در دست صادرکننده اماره پرداخت وجه آن است، مگر اینکه خلاف آن ثابت شود.

ماده ۸۳۳ - در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف صاحب حساب اعم از شخص حقیقی یا حقوقی صادر شود، امضاء کننده چک مطابق این قانون مسؤولیت کیفری دارد مگر اینکه ثابت کند به موجب این قانون مسؤولیتی در قبال پرداخت وجه چک ندارد که در این صورت حسب مورد اصیل و یا نماینده بعدی که عدم پرداخت مستند به او است مطابق این قانون مسؤولیت کیفری دارد.

ماده ۸۳۴ - هر شخص که با توسل به شیوه‌های متقلبانه مبادرت به افتتاح حساب یا دریافت دسته چک کند به حبس تعزیری درجه شش و در صورتی که عمل ارتكابی منطبق با عنوان مجرمانه دیگری با مجازات شدیدتر باشد مرتکب به مجازات آن جرم محکوم می‌شود.

ماده ۸۳۵ - تحویل دسته چک به دارندگان حسابهای جاری قبلی منوط به احراز شرایط مقرر در این قانون است.

از آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازمالاجراء و طرز رسیدگی به شکایات از عملیات اجرایی (مصوب ۱۳۸۷/۶/۱۱)

ماده ۱۸۳ - درخواست اجرای چک از ثبت محلی که بانک طرف حساب صادرکننده چک در آن محل واقع است به عمل می‌آید برای صدور اجرائیه در مورد چک باید اوراق زیر به ثبت محل تسلیم شود:
۱- تقاضانامه مخصوص صدور اجرائیه. ۲- اصل و فتوکپی مصدق چک و برگشتی آن.

تبصره - درخواست اجرای چک‌های صادره از شعب بانکهای ایرانی خارج از کشور در اجرای ثبت تهران به عمل می‌آید.

ماده ۱۸۴ - هرگاه چک نسبت به قسمتی از مبلغ آن بدون محل باشد، دارنده چک نسبت به باقی مانده حق صدور اجرائیه دارد.

ماده ۱۸۵ - هرگاه گواهینامه‌های متعدد و متعارض از بانک صادر گردد صدور اجرائیه موقوف به رفع تعارض از همان بانک است.

ماده ۱۸۶ - دعوی صادرکننده چک در مورد مطالبی که گاهی به عنوان بابت... در متن چک نوشته می‌شود و همچنین مطالب مذکور در ظهر چک در مورد ظهرنویس در اداره ثبت قابل رسیدگی نمی‌باشد و فقط وجه مرقوم در چک قابل صدور اجرائیه در اداره ثبت می‌باشد.

ماده ۱۸۷ - اعلام جرم علیه صادرکننده چک بی‌محل به مقامات صلاحیت‌دار مانع درخواست صدور اجرائیه برای وصول وجه چک از طریق اداره ثبت نخواهد بود مگر اینکه دستوری در این باره از طرف مقامات قضائی صادر شود.

ماده ۱۸۸ - اگر عدم پرداخت وجه چک به علت عدم مطابقت امضای زیر چک با امضای کسی که حق صدور چک را دارد و همچنین فقدان مهر در اشخاص حقوقی باشد در اداره ثبت اجرائیه صادر نخواهد شد.

ماده ۱۸۹ - دارنده چک که حق تقاضای صدور اجرائیه دارد اعم است از کسی که چک در وجه او صادر گردیده یا به نام او ظهرنویسی شده یا حامل چک (در مورد چک‌های در وجه حامل).

ماده ۱۹۰- در صورتی که چک به وکالت یا نمایندگی از طرف حساب صادر شده باشد صادرکننده چک و صاحب حساب متضامناً مسئول پرداخت وجه چک بوده و به تقاضای بستانکار اجرائیه علیه آنها براساس تضامن صادر می‌شود.

ماده ۱۹۱- در مواردیکه صاحبان حساب متعدد بوده و چک با امضای احدی از آنان باشد اجرائیه علیه امضاءکننده نسبت به مبلغ چک صادر می‌گردد.

ماده ۱۹۲- در مورد چک‌های وعده‌دار اجرائیه پس از سررسید صادر خواهد شد.

ماده ۱۹۳- پس از صدور اجرائیه چک دارنده چک می‌تواند ضمن اعلام انصراف از تعقیب عملیات اجرائی مطالبه استرداد لاشه چک را بکند در این صورت اگر اجرائیه ابلاغ شده باشد، حق الاجرا را باید بپردازد و در این مورد پرونده مختومه محسوب است.

ماده ۱۹۴ اصلاحی ۱۳۸۸/۵/۱۸- صدور اجرائیه نسبت به آراء داوری بورس اوراق بهادار وفق تبصره ۵ ماده ۳۷ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴ به عهده ادارات و دوایر اجرایی ثبت اسناد و املاک می‌باشد.

۱- م ۳۱۵ ق.ت- اگر چک در همان مکانی که صادر شده است باید تأدیه گردد دارنده چک باید در ظرف پانزده روز از تاریخ صدور وجه آن را مطالبه کند و اگر از یک نقطه به نقطه دیگر ایران صادر شده باشد باید در ظرف چهل و پنج روز از تاریخ صدور چک مطالبه شود.

۱- م ۳۱۷ ق.ت- مقررات راجعه به چک‌هایی که در ایران صادر شده است در مورد چک‌هایی که از خارجه صادر شده است و باید در ایران پرداخته شود نیز رعایت خواهد شد، لیکن مهلتی که در ظرف آن دارنده چک می‌تواند وجه چک را مطالبه کند چهار ماه از تاریخ صدور است.

از قانون تجارت الکترونیکی (۱۳۸۲/۱۰/۱۷)

فصل اول - قلمرو و شمول قانون

ماده ۱- این قانون مجموعه اصول و قواعدی است که برای مبادله آسان و ایمن اطلاعات در واسط‌های الکترونیکی و با استفاده از سیستم‌های ارتباطی جدید به کار می‌رود.

فصل دوم - تعاریف

ماده ۲-

الف - «داده پیام» (Data Message): هر نمادی از واقعه، اطلاعات یا مفهوم است که با وسایل الکترونیکی، نوری و یا فناوری‌های جدید اطلاعات تولید، ارسال، دریافت، ذخیره یا پردازش می‌شود.

...

ی - «امضای الکترونیکی» (Electronic Signature): عبارت از هر نوع علامت منضم شده یا به نحو منطقی متصل شده به «داده پیام» است که برای شناسائی امضاءکننده «داده پیام» مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ک - «امضای الکترونیکی مطمئن»

(Secure/Enhanced/Advanced Electronic Signature):

هر امضای الکترونیکی است که مطابق با ماده (۱۰) این قانون باشد.

ل - امضاء کننده (Signatory): هر شخص یا قائم مقام وی که امضای الکترونیکی تولید می کند.

ماده ۱۰ - امضای الکترونیکی مطمئن باید دارای شرایط زیر باشد:

الف - نسبت به امضاء کننده منحصر به فرد باشد.

ب - هویت امضاء کننده «داده پیام» را معلوم نماید.

ج - به وسیله امضاء کننده و یا تحت اراده انحصاری وی صادر شده باشد.

د - به نحوی به یک «داده پیام» متصل شود که هر تغییری در آن «داده پیام» قابل تشخیص و کشف باشد.

ماده ۱۱ - سابقه الکترونیکی مطمئن عبارت از «داده پیام»ی است که با رعایت شرایط یک سیستم اطلاعاتی مطمئن ذخیره شده و به هنگام لزوم در دسترس و قابل درک است.

از قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی (مصوب ۱۳۷۷/۸/۱۰)

ماده ۲ - هر کس محکوم به پرداخت مالی به دیگری شود، چه به صورت استرداد عین یا قیمت یا مثل آن و یا ضرر و زیان ناشی از جرم یا دیه و آنرا تأدیه ننماید دادگاه او را الزام به تأدیه نموده و چنانچه مالی از او در دسترس باشد آنرا ضبط و به میزان محکومیت، از مال ضبط شده استیفاء می نماید و در غیر این صورت بنا به تقاضای محکوم له، ممنوع را در صورتی که معسر نباشد تا زمان تأدیه حبس خواهد کرد.

تبصره - چنانچه موضوع این ماده صرفاً دین بوده و در ذمه مدیون باشد دادگاه در حکم خود مستثنیات دین را منظور خواهد داشت و در مورد استرداد عین در صورتی مقررات فوق اعمال می شود که عین موجود نباشد به جز در بدل حیلوله که برابر مقررات مربوطه عمل خواهد شد. /ف

اداره قوانین

دایره چاپ و توزیع